

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm I. Quia quæsitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

propriam non habeat. Respond. Iurisdictione Vicarij Generalis, ab alijs ordinarijs multum differt, & quibusdam modis convenit cum iurisdictione delegata ad universitatem causarum, sicuti notavit Piascius in praxi p. 2. c. 4. n. 11. Absolutè tamen potius dicenda est ordinaria, quàm delegata; propterea quòd distincta non sit ab Episcopali iurisdictione: Et ob hanc ipsam causam addidi verba ultima definitioni, quòd Iudex delegatus iurisdictione derivatà habeat, per quod differt à iurisdictione Vicarij Generalis, quippe qui propriè derivatam non habet, sed eandem. Delegatus autem Iudex diversam iurisdictionem obtinet, quamvis dependentem, ac veluti cessam, seu vtilem. Videri potest Gl. in cit. §. Qui mandatam, & Bertachinus tract. de Episcopis lib. 4. p. 7. q. 9. n. 11.

CAPITVLVM I.

Quia quaesitum.

PARAPHRASIS.

Accidit interdum, ut impetrantes à Sede Apostolica rescriptum iustitiæ, minis ac terroribus impediuntur, quòd minùs eo vti possint, & reos in ius vocare, ac proinde mandatum Apostolicum eludatur. Hoc casu respondit Alexander III. Iudicem delegatum per Ecclesiasticam censuram coercere posse non tantum eos, qui in iudicium venire detrectant, sed etiam eorum fautores principales, si manifestè cogitum sit, quòd processum causæ impedire conentur: Eò quòd malè facientes, & consentientes pari pœna, etiam scripturæ testimonio, digni sint. ad Roman. 1.

S V M M A R I V M.

1. Potentium mina plerumque iustum metum inferunt, si spectata personæ qualitate efficaces existimentur.
2. Iudex delegatus iurisdictionem exercet non tantum in partes contententes, sed etiam in eos, qui eius iurisdictionem, siue causa processum impedire vel turbare volunt.

3. Ordinarium remedium, quo iudices ecclesiastici ordinarij & delegati contra contumaces, & iura ecclesiastica violare attentantes vti debent, est censura ecclesiastica, præsertim excommunicatio. Extraordinarium est innuocatio brachij secularis.
4. Malè faciens & consentiens pari pœnâ digni sunt. Est autem consensus quadruplex; negligentia, consilij, cooperationis, auctoritatis seu mandati.

NOTANDVM I. Potentium minæ iustum plerumque metum seu terrorem inferunt. Quod tamen intelligi debet, si spectata qualitate personæ, alijsq. circumstantijs, minę efficaces existimètur, quia qui minas intentat, eas exequi solitus est. Quare Abb. hic n. 3. Felinus n. 2. & dixi de hac re lib. 5. Th. mor. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 3.

NOTANDVM II. Iudex delegatus non tantum iurisdictionem exercet in partes contententes, sed etiam in alios, qui iurisdictionem eius, siue processum causæ impedire, vel turbare volunt, tametsi id in delegatione expressum non fuerit. Ita Gloss. marg. hic, quam Canonistæ communiter sequuntur.

Sed obijci potest: Quòd iurisdictione delegata stricti iuris censeatur, neq. extendenda aut proroganda ultra causam, vel personas in rescripto expressas, c. cum olim, 32. & c. P. & G. 40. hoc tit. Cum delegatus non propria, sed demandata iurisdictione utatur: fines autem mandati diligenter custodiendi sunt, nec ultra prorogandi, l. diligenter, 5. ff. mandati, c. cum dilecta, 22. de rescript. Respond. cum Francisco Coscio super hoc c. n. 21. Delegatum non excedere fines mandati, si ea præter, quæ necessaria sunt ad causæ executionem, & mandati impletionem. Nam qui mandat principale, censeatur etiam accessoria mandare; seu qui executionem finis committit, etiam media, quæ necessaria sunt, committere censeatur, c. præterea, 5. hoc tit.

NOTANDVM III. Ordinarium remedium, quo Iudices Ecclesiastici tam ordinarij,

Ffff

rij,

rij, quàm delegati, contra contumaces & inobedientes, aut iura Ecclesiastica violare attentantes, vti debeant, esse censuram Ecclesiasticam, præsertim excommunicationis: Extraordinarium autem seu in subsidium datum remedium, esse inuocationem brachij secularis. Hoc autem extraordinarium vtendum non est, nisi propter necessitatem, si ordinarium, & propriè Ecclesiasticum remedium sufficere non videatur. Ita sumitur ex cit. c. vn. de statu Regular. in 6. & c. 1. c. quoniam, 14. in fine, de offic. Ordin. c. dilecto, 6. de sent. excommun. in 6.

4 NOTANDVM IV Malè faciens, & consentiens, pari pœna digni sunt. Sed quod attingit pœnam à iudice infligendam, aptè distinguit hic Gl. ver. pari pœna, Innoc. n. 1. consensum esse quadruplicem; Primus negligentia, si quis delictum impedire possit, ac negligat. Requiritur tamè, saltem in ciuili foro, vt aliquis ex aliqua iustitia, nō solius charitatis, obligatione impedire teneatur, v. g. famulus mortem domini, aut filius patris, sicuti dixi lib. 3. Th. mor. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 5. Sin autem alius quispiam specialiter non obligatus impedire negligat, si dolus absit, in ciuili foro non punitur, teste Gl. reg. 5 o. ff. Felino hic n. 4. Alter est cōsensus consilij. Nam consilium delinquendi præbens, delicti particeps fit, atque pari pœna puniendus est, si consilium efficax fuit, quia hominem permouit ad malum patrādum, qui alioquin id non patrasset, l. non solūm, §. si mandato, ff. de iniurijs, c. sicuti dignum, 6. §. Qui verò, de homic. iun. Gl. ver. prouocassent. Sin autem etiam absque dato consilio patrasset, mitius puniendus est, quàm patrator. Ita distinguit Dynus reg. 62. in 6. n. 3. Abb. hic n. 5. Felin. n. 8. Tertius est consensus cooperationis, si furantem v. g. vel occidentem quis adiuet, illi clauēs, huic ensē præbendo. Et talem crimine participantem pari pœna afficiendum esse docet Bartol. in l. si quis opem, 3. ff. de furtis, Abb. hic membr. 3. dummodò auxilium socij efficax fuerit, & causa delicti, sicuti hanc doctrinam limitat Felinus hic n. 14. & dixi lib. 3. Th. mor.

tr. 2. c. 5. n. 6. §. Nomine participantis. Quartus est consensus auctoritatis, seu mandati: Si is, qui imperandi auctoritate præditus est, vt Prælatus, Pater, Dominus malum patrari iubeat. Talis censetur principalis delinquens, ideòq; maiore etiam pœna dignus, quàm executor, secundum Gl. hic, & dixi de hoc lib. 3. Th. mor. tr. 2. c. 6. n. 2.

CAPITVLVM II

Sanè.

PARAPHRASIS.

Si quis literas iustitiæ à Sede Apostolica impetrauit ad Iudices delegatos, & postea aliæ literæ (ad eosdem Iudices) destinatae sunt, oppositum quiddam cōtinentes, nulla facta mentione priorum literarum, tum Iudices supersedere debent, donec consulto Sum. Pontifice, eius voluntatem plenius cognoscant: ne alioquin literarum varietas commissæ causæ terminationem impediatur.

SUMMARIUM.

1. Cum diuersa litera ad eosdem Iudices destinatae sunt, & dubium sit de mente Pontificis, petenda est prius eius declaratio, quàm causa desinatur.
2. Quotiescunque index dubitat de rescripto Apostolico, vtrum per aliud reuocatum, vel immutatum sit, Sedes Apostolica consulenda est.
3. Non censetur derogatum Apostolico rescripto priori, per posterius, si de priori mentio nulla sit.

Hoc c. variè explicant Canonistæ, vti videre est apud Abbatem hic. Sed nulla est difficultas, si sequamur explicationem Gl. in c. 3. ver. priores, de rescript. Andr. Barbatia hic prope finem c. Quod literæ posteriores ad eosdem iudices destinatae sunt: Tali casu, si dubium sit de mente Pontificis, eius declarationem petendam prius esse, quàm